

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények ezimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónapra . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyitási díj garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A gör. kath. egyház.

A balázsfalvi érsekség hivatalos közlönye hónapok óta tiltakozik az ellen, hogy a görög-katolikus román egyház is bevonassék a katolikus autonómia érdekkörébe. E lap szerint a görög katolikus román egyház: önálló egyház, nincs a hercegprímási méltóságnak alárendelve, s a maga számára külön autonómiát követel.

Ezen felfogással szemben legyen szabad mindenekelőtt kérdeznünk, hogy hol van tulajdonképpen az a görög katolikus román egyház, a melynek önállóságát az érsekség lapja hirdeti? Keresem a közjogi felfogásban. Ott sincs. Keresem a törvényekben. Ott sincs.

Ellenkezőleg, találok egy rendeletet, mely a kultuszminisztériumot nem rég hagyta el. Ebből azt olvasom, hogy a görög katolikusokat nyelviileg románra és ruthénre osztályozni: visszaélés, mely ennél fogva tilos. Tehát a román elnevezés mellett nem szól semmi, sőt egy rendelet azt egyenesen tiltja.

Semmi? Hát az élet — semmi? Mert az élet mellette szól.

A Székelyföldön egész községek tartoznak a görög katolikus egyházhoz. Az egyház minden híve ősi eredeti székely. Tehát magyar. Magyarul beszél, magyarosan öltözik, magyarul érez. Szokása, hagyománya, életmódja, építkezése magyar. A papot azonban oláh papnak, a templomot oláh templomnak, a temetőt oláh temetőnek hívja a nép. Ostobaság; de így van.

A különös felfogásnak igen sajnósnak látnám a tényeit látnam színre. A negyven év előtt ezekben az oláh eklézsiákban egy árva szót sem tudott senki oláhlul. Sem a pap, sem a tanító, sem a harangozó, sem a hívek. Nem azért nem tudtak, mintha elmagyarosodtak volna, hanem mivel mindig eredeti magyarok voltak.

De az alkotmányos korszakban, nem annyira a szabadság paizsa, mint inkább az életszerűség vakasága alatt, a balázsfalvi érsekség — melynek minden porczikája oláh — kezdte ezeket a magyar egyházközségeket oláhlul tudni, oláh érzelmi és oláh nemzetiségű belső emberekkel ellátni. Itt egy tanító tünt fel, a ki oláh leccskéket adott a gyermekeknek. Amott egy pap, a ki szent vallás nevében magyarágatta, hogy a jámbor hívek nem magyarok, hanem oláhok. Miért ne hitték volna

el, mikor amugy is az oláh eklézsiához tartoznak?

Már most vegye elő bárki a népszámlálási statisztikát. Hasonlítsa össze az 1858-iki adatokat az 1888-iki adatokkal. Jegyezze meg magának, hogy az 58-iki népszámlálást német hivatalnokok készítették, kik ide germanizálni jöttek volt, kik tehát a magyar faj számbeli arányát lenyomni iparkodtak. Az összehasonlítás ki fogja mutatni, hogy a Székelyföldön az 58-iki népszámláláshoz képest az oláhok száma megnégyszereződött.

A valóságban ilyen a mi erőszakos magyarosításunk.

Kultuszügyekben a magyarállam egyetlen vonalon sem követett magyar politikát. Ellenkezőleg csinált törvényes román és szerb keleti egyházakat. És elnézte, hogy az unitus egyház is (görög kath.) román nevet és román nemzetiséget öltött magára.

Ezért irtam, hogy a közjogi felfogás, a história, a törvény nem ismer görög katolikus román egyházat, de az élet nagyon is ismer. Ez az egyház izről-izre oláh lett a magyar állam gondozása és segélyezése mellett. Egész szervezetében oláh. Szemináriuma, preparandája, igazgatása, szelleme merőben oláh. Minden feladatát oláhlul végzi. Ugy imádkozik, úgy tanít, úgy keresztele, úgy temet. Ebben áll a különállása.

Ezt a különállást akarja megvédeni, mikor nem csatlakozik a katolikus autonómia érdekköréhez. És, ha be nem vonják: a különállás egész mértékben kifejlődik történelmi uton. Ez az aztán egy élő szerv ki lesz szakítva a nemzet testéből.

Csak a jó Isten mondhatná meg, hogy minő faji agitáció folyik abban az egyházban. Mert sem az igazgatás, sem az iskola nincs ellenőrizve. De az eredményekből látszik, hogy a kit nevel, azt nem a magyar haza számára nevei. A mi magyar, az gyűlölte van, akár törvény, akár intézmény, akár kultúra. A honpolgári kötelesség ismeretlen fogalom abban a táborban.

Jól szervezett, kellő tartalommal bíró katolikus autonómia rendbe tudná hozni ezt a kérdést. A mit elmulasztott az állam, azt helyrehozhatná a társadalom. Az ellenőrzés valósággá lenne. A dákóromán idea visszasszorítatnék, miként az ágostai egyház önkormányzata teszi a pánszláv eszmével. Tér nyílnék a katolikus világi és egyházi

elemnek a hazafias cselekedetek hosszú és hálás sorozatára.

Ám, megnyílik-e ez a tér? Főkérdés-e végre a nemzeti energia az illetékes körökben?

Bartha Miklós.

Politikai hir.

Interpellációk a honvédelmi miniszterhez. A képviselőház legközelebbi ülésén a függetlenségi párttól két interpellációt fognak a honvédelmi miniszterhez intézni. Az egyiket Polezner Jenő fogja beterjesztetni a szegedi honvédtisztek afféré ügyében; a másik interpelláció Justh Gyuláé lesz s arról fog szólni, hogy a pórtartalékos mezei munkásokat a nagy nyári munka idején ne hívják be fegyvergyakorlatra. Ebben a tárgyban Csanádmegye törvényhatósága feliratot küldött a képviselőháznak.

A megoldás felé.

Már tegnapi számunkban közöltük távirati rovatunkban, hogy az osztrák kormány mégis csak elismeri a kiegyezési kérdésben Széll Kálmán álláspontjának helyességét és elejti jogtalan követeléseit, viszont Széll Kálmán valamely koncilians nyilatkozatot tesz s ezzel a válság sürgősebb és személyi része elintézettné lesz tekinthető s három négy esztendőre meg lesz a békeesség.

Akarjuk hinni, hogy Széll Kálmán nem tett olyan koncessziót az osztrákoknak, melynek elvi hivatása lenne a kiegyezési törvénynek olyan megváltoztatására, melyet az ischli záradék második kiadásának hihetnének. Ha már oly híven értelmezte ez ideig Széll Kálmán a kiegyezés szellemét, bizonyára nem fogja az első kínálkozó alkalommal lerontani maga azt, a mivel a parlamenti béke helyreállításakor államférfiai hivatottságát, a jövő munkássága irányát beigazolta.

Miben álljanak a Széll Kálmán részéről várható nyilatkozatok, csak a közeli napokban, valószínűleg a képviselőház jövő heti első ülésén fognak kiderülni, minthogy a korona előtt valószínűleg ma tesz jelentést a két kormány. Gróf Thunról azonban már ma is tudni vélük, hogy felhagyott a Széll formulájában foglalt intézkedések ellenzésével.

A tegnapi napon történetekről legújabb híreink a következők:

Bécs, jun. 9.

A tényállás, a melyről pozitív alapon számolhatunk el, az, hogy Széll Kálmán a maga elvi álláspontjából nem engedett és nem is enged lényegben semmit. Valószínű az, hogy az új kompromisszum egy pótlékból fog állani, a melynek természetét azonban

titokban tartják. Lehet, hogy Széll Kálmán miniszterelnök a döntés után azonnal visszautazik Budapestre; más verzió szerint pedig a miniszterelnök csak vasárnap indul vissza Budapestre. Visszatérésének a dátuma még mindenesetre bizonytalan, mert sok esetleg van függővé téve. Itt azt a hírt is közölték, hogy a magyar képviselőház hét főre fogják összehívni.

Széll engedékenysége a bankkérdésre és a formulára nem terjed ki. De hogy előzékenysége milyen természetű lesz, arra nézve a legszigorubb titoktartás uralkodik. Ma délelőtt Széll Kálmán sem a királynál nem volt, sem az osztrák miniszterekkel nem tárgyalt. Ma azonban a legnagyobb feltűnést keltette Bécsben az, hogy a két miniszterelnök nemcsak együtt vacsorázott, hanem végig is kocsiázott Bécs utcáin.

A M—g. szerint:

Most már egész határozottsággal lehet konstatálni, hogy a **megegyezős létrejött.** Tegnap értesülésünket most már minden oldalról megerősítik. A bécsi lapok igen fanyaron fogadják a kompromisszum létrejöttét, a mely szerintük teljesen a **Széll álláspontját juttatja diadalra.**

A magyar politikus körök ellenben mindegyik nagy megnyugvással veszik tudomásul a megegyezős sikerültét. Tegnap a szabadelvűpártban a miniszterek bevonták a tanácskozássokba Szilágyi Dezsőt, gr. Andrássy Gyulát, Horánszkyt és közösen vitatták meg a helyzetet. Az öreg Tisza duzzogva vett tudomást az elért eredményekről és alig titkolta bosszúságát, hogy a — válság elmarad.

Összeesküvés.

Páris, június 8.

Mindenki beszél róla, de senki sem hiszi el. Egyszerre csak mégis igaz lesz. A vasárnapi botmerénylet is, mint utólag kiderült, formális összeesküvés eredménye volt. Nem beszélünk arról a komikus hírről, hogy Loubet urat voltaképpen megakarták szöktetni, már várta indulásra készen egy befűtött petroleum motoru automobile-kocsi, de bizonyos, hogy a reakció összes elemei immár egyesültek a köztársaság elleni döntő harcra. Maga Dupuy miniszterelnök is, a mikor a Loubet elleni merényletről nyilatkozott, a kamara előtt összeesküvésnek minősítette azt; ma a szenátus és a kamara köztársasági pártjainak küldöttségét fogadva, kijelentette, hogy fokozott éberségre és óvatosságra van szükség.

Napok óta híre jár, még pedig egész komolyan, hogy *Orleans Filipp herceg Párisba akar jönni.* Sőt ma híre járt, hogy a trónkövetelő már Párisban is volna és Har-

fogatával egyszerre indult vonat. Egyszer éppen valamelyik sín páron akart áthajtatni, mikor a vasúti őr éppen eresztette le a korlátot.

A vonat már a közelben füstölt, a korlát ereszkedett lefelé, de nagyon sietős volt az utja Senynyey Pistának. Egyet cserélt az ostarál és a lovak mint a pelyhet kapták fel a könnyű hajtókocsit. Eppen abban a pillanatban ért oda a vonat és a lokomotív egy ketté vágta a kocsi csakat, mint a parancsolat.

Szerencsére a kocsi a sín pár tulsó Senynyey meg a sín pár első oldalára esett és egyiküknek sem lett kutya baja se. Reggelig táncolt az uhelyi bában és még azt mondta, hogy meg se ijedt nagyon, mikor a lokomotív szelét érezte.

Károlyi László bravurjairól nem kevesebb regélnék Zemlénben, Abaujban. Nem az utolsó ezek közt, hogy a Zemlén felső végén levő Radványból a gömöri Betlérre fél nap alatt hajtatott el a gróf Andrássy Géza lakodalmára. A négy, remek fekete csak úgy reszkett, mikor a virágos terras előtt megállt velük és az örömanya, Andrássy Manoné, meg is feddette, hogy ez már nem bravur, de állatkinzás. Pedig bravur volt ez, — mert a magyar urnál senki jobban nem gonoztatja a lovat, de akárhány egészen a végtelenségig kiméli. Magam is ősmertem egy borsódmegyei nagybirtokost, akinek az istállója tele volt szebbnél szebb lóval, de azért, ha menni kellett valahova, a legrosszabb gébét fogatta be, csak azon sajnálkozva, hogy nem mehet osztrák, mint jártak Lónyayak Bereg-

court grófnál rejtőzködni, úgy, hogy Dupuy miniszterelnök kabinetfőnöke maga volt kénytelen megegyezni a szállongó hírt. Az utcákon azoban apró falragaszok vannak, a melyek hirdetik, hogy *Filipp herceg nemso-kára Párisba jön!* A rendőrség eltávolítja a plakátokat, a kormány intézkedett, hogy a határon még nagyobb óvatossággal figyeljék meg az utasokat. Ez a veszedelem különben nem is komoly, valószínűtlen, hogy Filipp herceg kényelmes nyugalmát és családi boldogságát egy biztos fiaszó kedvéért feláldozza, noha hívei és az államcsínyek barátjai mindegyikben beleszeretnek lovalni valami ostobaságba. Veszedelmesebb azaz agitáció, a melyet néhány lelkiismeretlen képviselő — a köztársaság ellen folytat. A „Vive l'armée” jelszava lett mindazoknak, a kik a köztársaság élete ellen törnek és meglehet, hogy a tisztek politikában nem edzett elméjét csábító szavakkal sikerül egy kissé megzavarni.

Ezen igyekszik főképpen Drumont ur, az algéri antiszemita képviselő és a Libre Parole főszerkesztője. Ő, a ki a hadseregimádat egyik patentírozott főpapja, most támadni kezdi a generalisokat, a miért nem élnek azzal a hatalommal, a mit a brigádok és a hadtestek a kezükbe adnak. Ennél a virágos beszédnél nyíltabban szól Lasies képviselő, a ki egyenesen lázadásra szólítja fel a hadsereget és a tiszteket a kormány ellen.

A nyílt lázadás ugyan nem összeesküvés és dobbal nem fognak veret. De jellemző tünetek ezek és annak bizonyosságai, hogy ha a víz felülete háborog, akkor a mélyben is történik valami.

Persze a köztársaság nem fél, nincs is oka félni. Sokkal erősebb már, sem hogy félnie kellene. De még kevésbé szabad elbiznias magát.

Mulatság.

A kolozsvári csizmadia iparos-íjfék társaságja saját betegséglőző és temetkezési alapja javára a Lővőde helyiségeiben 1899. június 18-án (vasárnap) zártkörű nyári táncvigalmat rendez. Belépti díj: személyenként 80 kr. Csaldágy 3 személyre 2 ft. Kezdeté este 8 órakor.

Kritika

a „Sinház dolga” című „tan-köteményről”.

I.

Urunk *ezernyelvű székelyeklenekleneklenek* esztendejében a „Magyar Polgár” mély meggyőződéssel konstatálta, hogy „tisztos korának ötenhatodik esztendejét tölti be” a kolozsvári sinház állandóságának kérdése.

De, hogy szavunkat ne felejtünk — a mint dédapaink és dédanyaink szokták vala mondani — mielőtt eme megdöbbentő tény

vármegyében, ha nagy sár volt, ugyancsak lókimelés szempontjából.

Kitűnő kocsi a fiatal gróf Tisza Kálmán, a volt miniszterelnök középső fia. És ki hinné ma a generalisról, hogy valamikor ő maga is passzionátos kocsi, lovas volt és hogy a gesztis kurján Garzó Janesi, Biharországi leghíresebb parádés kocsi tanítója annak idején győplőkezelésre. Biz úgy és akárhányszor repült, szállt kezei közt a telivér négyes, mikor mentek Nyír-Baksára, kurtcsinálni, később meg leánynezőbe Dégdédeldék kastélyába.

Apród.

Hilary.

— A „Tövis és narancsvirágok” szerzőjétől. — Angolból fordította: **AMICA.**

XV.

(Folytatás.)

(26)

— Nénikém, — mondá — midőn a sziv azon férfi sirjába van eltemetve, a kit egykor szeretted, a szive helyett, mit lehet annak a férfinak adni, a ki bennünket szeret?

Lady Kilmore feltalálta magát.

— Tisztelet, becsület és jó akaratot — válaszolá.

És Hilary nem felejtette el ezeket a szavakat.

XVI.

Ez olyan esküvő volt, melyről hosszas ideig beszéltek. Mert ahhoz hasonló fényt és pompát kevesen láttak; a menyasszony ritka szépségét és a délcélg vélegény nemes tartását mindenki bámulta. A ceremóniának

AZ „ELLENZÉK” TÁRGYAJA.

1899. Június 10.

Urkocsisok.

Budapest, június hó.

Urkocsis. Szinte elmélázok ezen a szón. Kiveszőben van a fajtája — és ma, a gőz és villám korszakában maholnap hirmondó sem marad belőle. Igaz, hogy a lótarú gentry istállóiból is mindjobban tűnődnek eleink kiegészítőörése, a hü paripa. Biziklikhőten karikáz be, poros aktákat körömlöni török-tatár verő ősök koncezipista unokája. Nagy virtus volt pedig hajdan jó urkocsisnak lenni. Legendakör formálódott a ilyen gavallér köré és nem is volt igazán ünnepelel lány az, a kit a lakodalm után nem ilyen urkocsis röpitett haza, a szerelmes új fészekbe. Csak úgy esengett-bongott ilyenkor a rezes szerszám sok apró csőngetyűje, mintha azok is nárszi harmóniában egyesültek volna és föl-fölkaptak a szellő az ostarhegyes füle mellé kötött habos selymekendőt.

Az ilyen kendőt aztán a menyasszonyt vivő urkocsisnak ajándékozta az új menyecske és volt Zemlénvármegyének egy nemes ura, a ki szobáit csupa ilyen selymekendővel kárpitoztatta ki. Meg is vőnült a menyasszonyvívásban, — de maga sohasem nősült meg. A ránk fordított aztán mesélgette vigan, sima arcú, szép fiuknak, hogy is volt az, mikor ő mint menyasszonyt a nagymamájukat vitte Kazsuba, Miglicze, meg Sza-

csurba, hová . . . Sándor Mórict, meg kor- és versenytársát, Vay Józsefet leszámítva, temérdek urkocsis akadt még az utolsó évtizedek alatt is. Híres volt Döry János, mindenkinek Jankó bátyja, a ki akkor helyen megtudott fordulni a négyesével mint egykiterített zsebkendő.

Döry sógora volt Schmerlingnek, a mindenható miniszternek, de a régi 48-as honvéd, meg az osztrák államférfi nem igen színelhették egymást. Mindamellőt lejtött Schmerling Döry tolmacegyi birtokára és ilyenkor János bányánk, igazi magyar urhoz illően, sohasem sértette meg az ősi vendégjogot.

Történt egy alkalommal, hogy Schmerling megint lejtött Tolnába és megszállt a sógora kastélyában. Pipaszó, nyájas beszéd, hozzá egy-egy pohárka finom szegárdi mellet repültek az órák és a magas kamásliju, hűvös diplomata egészen nekimelegedett. — Végre kijelentette Schmerling, hogy Jankónál nincs derekasabb ember a széles geografiai forgalomban, — nem volt még akkor Magyarország — hogy ő biz kinevezi beamternek.

— Engem ugyan nem, — pattogott jobbaházi Döry János és rögtön megvillant a terv fejedben, hogy magára haragítja a sógorát.

A bő ebéd után sétakocsizást ajánlott, amire csakhamar ráállt a miniszter. Legszebb négy lovat fogatta be s mintha a lábuk nem is érte volna a földet, mesebeli repülés volt a menésük. A gazdájuk váltig bontogatta azért a selyem suhogót és minden eresztékében ropogott a sárga sandlaufer, ahogy vitte az a négy táltos.

Schmerling egy kicsit már szédülni is érezte a fejét — biztatta Jánost, fordulnának meg.

— Ember kezében van a gyeplő, — vágta azonban vissza büszkén a nemes ur.

Egyszer aztán, egy nagy kanyarodónál, úgy nekifaralt a sandlaufer egy köráknak, hogy recsegve, ropogva borult fel, a szerszám dirib-darabra szakadt és kimarjult kézzel jaggott az exzellenciázás ur a szép, fehér lovai uton. Szakramentezett is irgalmatlanul. Hogy miért nem a kocsi sálal hajtattott inkább János, meg hogy még dicsekedni is mert, hogy ember kezében van a gyeplő!

Néhai való jó Döry János pedig a legnagyobb flegmával nézve a toporzékoló sógort, foghegyről csak ennyit mondott:

— Igen ám, de nem vettem embert, csak németet . . .

Schmerling úgy megaragudott ezért a vastag gorombaságért, hogy még aznap ott hagyta Döryt, örökre lemondva protegalásáról.

Igy beszélt el János bátyánk, hogy szabadult meg a beamterségtől, akkor, mikor már a Styrum-Limburg-féle alapítvány menedékházában volt. De jókedvét haláláig sem veszítette el a régi Magyarországnak ez a tipikus alakja. Az utóbbi éra legkitűnőbb kocsisai báró Sennyey István, gróf Károlyi László, Keglevich Gyula, meg a gentryk közt híres kocsis híreben állott a gavallér, helyárasan szép Söldos Sándor.

Sennyey Istvánnál akárhányszor megtörtént, hogy versenyt futtatott a vonattal és hamarabb ért Géresre, Szomotorra, mint a

konstatálta volna a „M. P.“, Urunk ezer-nyolczszázkilencvenkilenczedik esztendőjében irt vala egy „Idegen szintársulat Kolozsvárt“ című cikket is, melyben meleg biztató sorokban hozta tudomására a kolozsvári közönségnek, hogy ne busuljon, mert a kolozsvári szintársulat „legfeljebb“ még a jövő nyarat tölti Nagyváradon.

Erre a cikkekre akarunk néhány szóban reilektálni, mielőtt a „Színház dolga“-t megénekelnék.

A cikk főleg azért érdekel minket, mert a „M. P.“ ebben megtámadta a városi tanácsot és kijelentette: hogy a városi tanács rosszul szolgálja a kolozsvári színház állandósításának ügyét, mikor a nyári évadban idegen társulatnak ad játszási engedélyt.

Szeretnők tudni, vajjon a „M. P.“ a közönséget akarta-e lövni ezzel a szende cselekedéssel? Lehet, hogy azt. Csak hogy a közönség sem esett ám a feje lágyára. Mert ez ime, ezt válaszolja a „M. P.“-nak: sőt ellenkezőleg — *Bölyny intendáns* szolgálja rosszul a kolozsvári színház állandósításának ügyét, mikor a nyári évadban idegen városba megy játszani.

És a közönség nagyon józanul gondolkodik!

A „M. P.“ indokokat is hoz fel — helyesebben mondva — ránt elé a hajánál fogva. Ezek az indokok merőben zavarosak és érthetetlenek.

A „M. P.“-nak tudnia kellene, hogy Bölyny intendáns — saját szavai szerint — azért megy Nagyváradra: mert társulatát nyáron nem képes föntartani Kolozsvárt.

Már most tessék jól megérteni a dolgot. A tanács, tekintettel arra, hogy *Bölyny intendáns nem képes társulatát nyáron föntartani Kolozsvárt*: engedélyt adott *Krecsányi Ignác*nak, ki képes társulatát nyáron föntartani Kolozsvárt, s pedig ez a társulat nem marad mögötte a Bölyny intendánsának.

Adta pedig a tanács ezt az engedélyt azért: mert Kolozsvár megsokasodott közönségének szüksége van nyáron is szórakozásra és a tanács úgy érkölszi, mint kulturális szempontból sokkal tisztességesebbnek tartja, ha egy *előkelő magyar szintársulat* tart előadásokat, mint három négy *erkölcstelen, izlést rontó és német szót hirdető zenger*éj.

Ez bizony egyszerű és világos dolog! A további védelemnek sem veszi hasznát Bölyny intendáns, mert az többet árt neki, mint a mennyit használ.

Lássuk csak.

Idézünk a cikkből egy pár passzust:

„Mikor a belügyminiszter 1898 május 1-én állami kezelés alá vette a színházat és Bölyny József intendást állította az országos intézet élére: tudvalevőleg abban történt megállapodás, hogy a szintársulat — itt most bővebben nem részletezendő fontos okokból — a legközelebbi három nyári évadot Nagyváradon (a képzeltető legjobb nyári állomáson) töltse.“

Ebből egy szó sem áll, mert mikor a belügyminiszter Bölyny Józsefet intendánsnak nevezte ki: *szó sem volt a nagyváradai tartózkodásról*. Hiszen Bölyny intendáns 1897 nyarán nevezte ki a belügyminiszter. Bölyny intendáns pedig csak azután hónapok mulva adott be *kérést Nagyvárad városához*, melyben a *színházról* kérte. Ezt is csak hosszas küzdelem után, *szavazati többséggel* kapta meg. De hátha *Leszkay* kapta volna meg? Honnan veszi tehát a „M. P.“ azt az állítást, hogy

hosszas leírása jelent meg a hírlapokban és ez az esemény kiapadhatatlan tárgyat képezte a társalgásnak.

Lady Kilmore meg volt elégedve. Ez volt, a miért élt, az ilyenféle házasság tett szert neki. Mint a szép Lulworth grófné nagy nénye, állása majdnem egyenlő volt a hugáéval. És most gratulált magának a türelméért és előrelátásának a bölcsességéért. Némelyek rögtön letették volna a kártyákat, látva, hogy azok oly rosszak voltak; de Lady Kilmore okosabbnak volt.

Szive büszkén dobogott, midőn a hírlapokból a menyasszony szépségének a hízelgő leírását, az öltözéket és ékszerének nagyszerűségét olvasta és a szertartáson jelenlevő illusztrált társaságról olvasott.

A legvérmesebb reményei megvalósultak. Ilyen házasságot alig mert remélni; ő pusztán csak lehetségesnek gondolta, hogy Lord Lulworth, házassági ajánlatot tesz a hugának. De, hogy azt megette és Hilary elfogadta és hogy az eredmény olyan házasság legyen, melyről az egész ország beszélt, ez ő előtte a legnagyobb diadal volt.

Erről az esküvőről évekig beszéltek. Külsőleg, nem lehetett volna többet kívánni.

A vőlegény szép, magas, arisztokratikus külsejű férfi volt, a ki arra született, hogy az emberek felett uralkodjék, vagy legalább is vezérszerepet játszon és az oldala mellett levő kedves fiatal leányra irigykedve néztek a többi nők. De tudta-e valaki, hogy annak a lelkeiben mi történt? A legdrágább csipkével disztett fehér selyem ruhájában és pompás menyasszonyi fátyolával, páratlanul szépnek látszott.

Azota halvány volt, szemeit a visszatartoztatott könnyek homályosították. De ez mind illő volt és helyes, épen a hogy annak lennie kellett. De tudta-e valaki, hogy szí-

„tudvalevőleg abban történt megállapodás, hogy a társulat a nyarat Nagyváradon töltse“? Hiszen a nagyváradai színház felett nem a belügyminiszter, hanem a város rendelkezik! A belügyminiszter csak megengedte Bölyny intendánsnak, hogy a nyarat Nagyváradon töltse.

Lássunk még egy másik passzust:

„De maga a kolozsvári színház — jelenlegi átalakulási korszakában — nem kicsinylendő előnyökhöz jut ezzel a merőben ideiglenes és köztölt határidejű vándorlási systemával. Olyan előnyökhöz, a melyekért ez idő szerint csupán az állami segély fölemelésében nyerhetne kárpótlást.“

Erre meg épen nincs is mit feleltünk. Egy csomó régi, kopott frázis. *Nesze semmi: fogd meg jól!* Lirum-lárum az egész, mikor adatok utján bebizonyult, hogy a nagyváradai *„nem kicsinylendő előnyök“* mögött — az intendáns saját állítása szerint — *21 ezer forint deficit* ástozik, a mit a *kolozsvári közönség télen összehordott filléreiből* és a kolozsvári színház állami szubvenziójából fizetnek ki.

A cikk további része intelem a kolozsvári közönség részére, a mit itt csak kivonatossan közlünk:

— *Nana, tolozvájú tözönséd! Nana vajúsi tanács! Vidázz madadja! Majd ad neled a belüdmíniszterj bácsi színházoszdiát, ha te Bölyny intendánsz ujjat tellemelenszédelet mejsz csinálni! Nana tanács! Nana tözönséd!*

Hát így veszi ki magát a „M. P.“ érvelése.

Hja! T. „M. P.“, mi ezen régen tul vagyunk!

Itt arról van szó: *képes-e Bölyny József intendáns a kolozsvári nemzeti színházat a jelenlegi szubvenzióval állandósítani, vagy nem?*

Bölyny József intendáns azt mondja: *hogy nem.*

Most egy másik kérdést tegyünk fel: *elégés-e a kolozsvári nemzeti színház jelenlegi szubvenziója arra, hogy a színház állandósítható?*

A „Magyar Polgár“ azt mondja: *hogy nem.*

Hogy mennyi jogosultsága van ennek a két „nem“-nek: azt a „Színház dolga“ című cikksorozatra teendő reflexiók során fogjuk megvilágítani.

SZÍNHÁZ.

A színészet állandósítása. Kolozsvárt, az ország második színházi városában, a hol 20,000 forint királyi segély, 20,000 forint állami segély, állami letétben levő értékpapírok kamataiból 2027 forint 78 kr, pénz és birtokhasznományok jövedelméből 3276 frt 15 kr és 1000 frt városi segély, tehát összesen 46,303 frt 93 kr segély áll a színház rendelkezésére, még nincs állandósítva a színészet és csak mi folytatjuk évről-évre a küzdelmet, hogy legyen meg az állandósítás. Ime, ezalatt egymásután támadnak föl más vidéki városok, egyszerűen a cselekvés terére lépnek — és megcsinálják a színészetük állandósítását. Arad már készített a tervet, kijelölte a helyet és meglette az építésre a lépéseket. Ime, most követi a példáját Kassa város. Kassán kimondták a színészet állandósítását. Ime, a nem szub-

venzionált kassai igazgató vállalkozik a szintársulat eltartására, vállalkozik, hogy állandó otthont ad a színésznek. Nagy diadallal jelentik ezt az eseményt a kassai lapok. Egyik odaváló napilapból vesszük át az erre vonatkozó következő sorokat:

„Az utolsó pontja e gyűlésnek örökké fényes betűkkel fog díszlegni a színészet történetében és Kassa város fejlődésében, mert kimondta a bizottság, hogy nem engedni nemzeti színházi színészeit vándorolni, faluzni, hanem megadta az igazgatónak lelkességgel az engedélyt, hogy májusig a téli színházban játszon, májusban szüneteljen s júniustól szeptemberig a színházban játszon. Szeptemberben ismét szünetelve, októberben a téli színházba vonuljon.“

Küry Klára fellépése. Küry Klára

tegnap lépett fel először betegsége után. A mint táviratban jelentik nekünk, minden felvonás után nagy óváczióban részesült. Mikor először színpadra lépett, sirni kezdett. A közönség 10 perczig tombolt, mely után Küry letérdelve és sirva köszönte meg az óvácziókat. Küry 10 bokrétát kapott.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, junius 10.

— **Az első Kossuth-szobor.**

Hazafias örömmel és szeretettel üdvözljük a székely-tóvárosnak, Marosvásárhelynek hazafias és lelkes közönségét!

Ennek a derék városnak falai között holnap nevezetes esemény fog lefolyni. Holnap leplezik le nyilvánosan és megfelelő ünnepélyességek között az első Kossuth-szobort Erdélyben.

Marosvásárhely városának derék és hazafias polgársága méltán büszkélkedhetik azzal, hogy az ő városuk terén emelkedik az — első Kossuth-szobor.

Hogy minő jelentősége van ennek a holnap lefolyó eseménynek, talán felesleges magyaráznunk.

Kossuth Lajosnak, az ujjabbkori magyar történelem e minden időkre fényes alakjának emlékét szoborművekben megörökíteni, s ennek a dicsőült férfinak emlékét az egymást követő nemzedékek előtt ily formákban is fenntartani, a magyar nemzetnek önmaga iránt való hazafias kötelességét képezi.

Marosvásárhely lelkes polgársága az első, a ki megértette ezt a nagy kötelességet és minden más erdélyi várost megelőzve, első igyekezett lenni ennek a nagy kötelességnek a teljesítésében és a dicsőült férfit iránt való hálatartozás lerovásában.

Méltán illeti ezért a dicséret és dicsőség a nemes székely város polgárságát.

Holnap délelőtt a Kossuth-szoborról lehull a lepel és az a nagy sokaság, mely ez ünnepélyen előreláthatóan egybegyülekezik, szemtanuja lesz annak a lélekemelő mozzanatnak, a mikor Kossuth ércalakjában a ma-

gyar nemzet ujjabbkori és dicsőséggel teljes történelmének egy darabja elevededik meg.

Lelkes örömmel köszöntjük ismételten innen a távolból is Marosvásárhely hazafias polgárságát ezért a nagy és szép cselekedetért, meghódolunk és leborulunk az ércalakban megjelenő.

Kossuth Lajos nagysága előtt!

— **Időjárás.** Az orsz. meteorológiai intézet junius 9-iki jelentése szerint az időjárás következő volt. Tegnap csak a Dunántul déli részén volt némi eső. A hőmérséklet többnyire jelentékenyen lesüppedt, így az északi felföldön, a kis magyar Alföldön és Erdélyben ma reggelre sok helyen egészen 5°-ig lesüppedt.

— **Kossuth Lajos szobrának leleplezése Marosvásárhelyen.** Képes levelező lap terjesztí a holnap leleplezendő marosvásárhelyi Kossuth Lajos szobrának képét. Egyik levelező lap legelőször szerkesztőségünkbe érkezett. Nagy Sándor gyógyszerész bizottsági tag küldötte be Marosvásárhelyről. A szobor leleplezésére a ma reggeli gyors vonattal nagyon sokan indultak Kolozsvárról. A kirándulók zöme ma este és holnap reggel a gyors vonattal indul. Eszterházy Kálmán gr. az Erekye Múzeum tiszteletbeli elnöke, Gyaluból levelben jelentette be, hogy betegség miatt nem vehet részt a leleplezési ünnepélyen.

— **Emlékek a Kossuth Lajos sirjáról.** Most, a mikor az első Kossuth-szobort az erdélyi részekben leleplezik, fel-említjük, hogy Teleki László gr., néhai Teleki Sándor ezredesnek fia egy dobozt adott át az erekye-muzeumnak, melyben Kossuth-relikviák vannak. Ezek emlékek között van az országgyűlésleg egybegyűlt függetlenségi és 48-as párt által Kossuthról kiadott gyászjelentés, továbbá a Kossuth ravatalára tett koszorúkból babér cser, gyopár, borostyán és más örökzöld levelek. Az értékes Kossuth-relikviákat adományozó Deaky Albert utján adta át az erekye-muzeumnak.

— **Országgyűlési terem Kolozsvárt.** Haller Károly dr. elnök indítványára a szépitő-egylet választmányja a mult évben bizottságot küldött ki, a mely bizottság néhai Sántai Sándor elnöklété alatt megszemlélte az Óvárban, a Szent-Ferencz rendiek kórházában levő gyönyörű termet, mely sok század viharát átélte s mely egykor János Zsigmond fejedelem alatt országgyűlési teremnek is használtatott. Ez az építészeti tekintetből, a multból reánk maradt remek díszterem jelenleg dereze raktárnak van bérbe adva.

A szépitő egylet bizottsága javaslatot tett a városnak e terem kégyeletes célokra leendő felhasználására nézve. Ez országgyűlési teremről ezélt harmincz évvel 1869-ben igen szép rajzokat készített Heigel József építész mérnök. E rajzok az építészeti tekintetből művészi kivitelű refektoriumnak hossz és kereszt metszetét, alaprajzát, a szöszék külnezetét, művészi boltozatát, továbbá az épület padlás ablakának és sekrestye ablakának pontos kivitelű rajzait tünteti fel.

A két táblán több ábrából álló rajzok között látható a terem mező oszlopzatának szép kivitelű rajza is. E rajzokhoz *Eszterházy János* irt három oldalra terjedő szöveget s e szövegéből megtudjuk azt, hogy a refektorium már 1428-ban fennállott. Lehet, hogy 500 évesnél is idősebb. Nincs adat róla, hogy mikor építették. Annyi tény, hogy Bánffy Fe-

kével van összekötöttesben és tudta, hogy sok minden van, a miért élni kell. A mint a harangok zugása és a tömeg éljenése között a szép új otthonába bevonult, szíve belsejében imádkozott, hogy életét helyesen intézni legyen elég bölcsessége.

Langton Woldnak a nagyszerű szépsége meglepte. A külseje tiszteletet parancsoló volt. Két pompás avenue vezetett a házhoz, az egyiket északi, a másikat déli avenueknek nevezték, két kapus lakása volt, az északi és déli. A terraszk szöszek voltak, a pompás lakosztályok és az elfogadó termei oly fényesek, hogy Európának egy palotájában sem voltak különben.

Lord Lulworth az egész helyet megtutatta a feleségének, minden legendát és tradíciót elmondott és mindent elkövetett, hogy az egészen otthon érezze magát.

— És most, drágám — tevé utánna — a Lulworth nemzedékeknek az arcképeit láttad és te magad is e nagy családnak tartozol.

A fiatal asszony érezte, hogy ő nem Nairne Hilary többé, — nem az egyszerű, ártatlan, hiszékeny leány többé, — nem Carlisle Hilary, a szerető fiatal feleség.

Ő Lulworth Grófné volt, egy régi nagy nemzetségnek a tagja, kinek egy nagy birtokkal járó felelősségeket és terheket kellett elviselni.

Egy reggel, midőn Lord Lulworth a könyvtárban ült, a fiatal felesége belépett hozzá.

— Golfrid, — mondá — egy nagy szívesseget kérek tőled. Azt hallom, hogy az öreg Bourne a déli kapus lakban meghalt; igaz?

— Igen; tegnap halt meg, — válaszolá a férje komolyan.

(Folytatása következik.)

rencz Mátyás király zsákmányából egy vég bihorszintű bársonyt, mely arany virágokkal volt díszítve, *kéz alatt* megszerzett s azt 1489-ben oda adta ennek a kolostornak.

Ebből a szerzetesek mise mondó ruhát készítették.

Ulászló 1489 augusztusban Kolozsvárt időzvéen, meglátogatta az egyházat s a szerzetesek bevallották, hogy e ruhák igazság szerint a Mátyás király utódja Ulászló tulajdonát képezik. Kérték a királyt, hogy ez adományozást hagyja jóvá.

A király azt felelte a kérésre:

— *Dobze!*

A rajzokkal ellátott becses nyomtatványt Heigel Lipót, az elhunyt mérnök fia adta be az erekye muzeumnak.

— **A br. Orbán Balázs** szoboralap bizottság mindazokat, kik a Székely-Keresztúron felállítandó szoborra gyűjtés végett 1898. év őszén gyűjtőívet kaptak, mely tisztelettel felkéri, szíveskedjenek a gyűjtőívetek és az azokon begyűlt összeget a gyűjtés eredményéről való jelentés tehetés végett Barabás Lajos szoboralap-pénztárhoz Székely-Keresztúrra beküldeni.

Együttal a szoborban megörökítendő igaz magyar, igazi jellem, a ha-záért áldozatra mindig kész nemes férfi emlékéért kegyes áldozatra ismételten tisztelettel felkéri a hazafias közönséget a szoborbizottság.

Pap Mózes,

b. jegyző.

— **Petőfi ünnepély.** A kolozsvári ev. ref. collegium ifjúságának „Gyalui Pál“-önképzőköre f. hó 11-én (vasárnap d. e. 10 órákor) Petőfi-ünnepélyt rendez, a költő halálának ötvenedik évfordulója alkalmából. Ezzel az ünnepélyvel kapcsolva megtartja rendes évváró ünnepélyét is. Az ünnepély műsora:

1. „Nemzeti zászló.“ Huber Károlytól, éneklí az ifj. énekkar. 2. A tükári jelentés. Felolvassa Szathmári György VIII. o. t. 3. Jelentés az 1898—1899. évi pályázatokról. 4. Magyar nóták, Bihari Jánostól. Előadják: Winkler Albert VIII. o. t. (I. heg.). Nagy M. VI. o. t. (II. heg.). Csiky J. VIII. o. t. (viola) és Balogh E. VIII. o. t. (cello) 5. Emlékbeszéd, tartja Boross Elek VIII. o. t. 6. „Erdélyben, szavalja Baló VIII. o. t. 7. „Boka kesergője“ heg. Winkler Albert VIII. o. t. 8. „Erdélyi nép gyönyörű...“ Petőfittől, szavalja Szabó G. VII. o. t. 9. „Bujdosók éneke,“ előadja az ifj. énekkar. Melyre az érdeklődőket a rendezőség tisztelettel meghívja.

— **Héjasfalvi honvéd emlék.** A fejéregyházi Petőfi-örház felszentelése alkalmával indult meg az akció arra, hogy a Héjasfalván eltemetett Zeyk, Daczó és több hősi halált szenvedett társa haimvai fölé honvéd emlékoszlop emeltessék. Azóta Somogyi Albert nagybirtokos vezetése alatt bizottság alakult, a mely a gyűjtést szorgalmasan folytatja. Az emlékalaphoz az Emke választmánya kimondta, hogy hozzácsatolja azt a 267 frt összeget, mely az orsz. képviselők körében Sándor József kezdeményezésére a segésvári csata hőseinek nevei táblára vésésére gyűjtetett.

Az orsz. tört. erekye muzeum ma küldi Somogyi Albertnek a biz. elnökének az elcsesztetke vonatkozólag a muzeum-ör által 3 éven át gyűjtött történelmi adalekokat azzal a kéréssel, hogy a felvett fonalakon a részletek további gyűjtése és tisztázása részint a helyszínen részint egybeült a bizottság által fogatosítottassék.

A honvédek emlékjaira a muzeumörnek Gyalui Rózenberger Mór nagybirtokos 200 dbot meghaladó gránit kockákat ajánlott fel. Az erekye muzeum Somogyi Albertnek történt megállapodás folytán felkérte Szacsinna Gézá, Kolozsvár polgármesterét, hogy e kockákat a város részére átvenni és annak árát a bizottság pénztárnokához átutalni szíveskedjék. A bizottság e Kolozsvárt adományozott kőnek árával kétszeresen előtudja mozdítani az emlékoszlop ügyét.

— **Világítás a főterén.** A ki emlékszik még Kolozsvár főterének a rendezést megelőző időben való világítására, azt méltán meglepi a nagy haladás, melyet főterünk világítását illetőleg tapasztalhatunk. A lámpák megszerzésén, Auer-égőkkel való ellátásán kívül tegnaptól fogva még a fűtő négy pontján elhelyezett (különböző módolettel izléstelen) öt karu kandeláber is hozzájárul a világítás életkítéséhez. Ezt a négy kandelábert, melyen egyenként — szintén Auer-égőkkel ellátott öt-öt lámpa van elhelyezve, tegnap este vették először használatba. Lezsámítva némi apróbb bajokat, kiderült, hogy az új lámpák elég jól funkcionálnak, s nagyban mozdítják elő a világítás ügyét. Kár, hogy a kandeláber karjai túlságosan rövidiek. Egy olyan kandeláber, melynek karjai hosszabbak s így az egyes lámpák távolabb állanak egymástól, nemcsak hogy a szemnek

lehet szebb, de a világítás céljának is jobban megfelel volna.

— **Mi hiányzik még?** Kolozsvárnak méltán híres sétatérét az utóbbi években kétségkívül nagy lépésben fejlesztették ki, s emeltek a kultura bizonyos magaslatára. Az idegenek előtt tényleg el is szeretünk dicsekedni ezzel a tagadhatatlanul szép és most már jól is gondozott sétatérrel. Egy dolog azonban még mindig hiányzik, a mi pedig nagyon is jelentős természetű. Ez pedig a világítás ügye. A modern kultura nem csekélylő fókára emelt sétatérén még ma is azok a nyomorúságos petróleum lámpák pislognak jókora távolsági közökben, — a melyeket még apáinknak a gázkorszakot megelőző időből datálódó bölcsessége helyezett el a sétatér fasorai között. Na már czekek a lámpákkal aztán nincs okunk az idegenek előtt eldicsekedni, sőt örvendünk, ha lámpagyújtás után egyáltalán nem fordulnak meg idegenek a sétatérén, mert van mit hallanunk a szegényes és primitív világítás miatt. Azt hisszük: a polgármester ur volna elsősorban hivatva arra, hogy gondjai közé bevegye ezt a dolgot is és ejtse módját annak, hogy valahára a sétatérnek e nagy hiányán és sok tekintetben szegényes állapotján is segítve legyen. Meg is kérjük a polgármester urat, vegye programjába a sétatér világítási reformjának ügyét s az ő szokott erélyével igyekezzék megoldásra juttatni.

— **Szabolcska Mihály** a nagykikindai „Humanitas” négyzet jubileuma alkalmával vasárnap rendezett hangversenyen néhány költeményt olvasott fel. Szereléséről a következőket írja a Nagykikindán megjelenő „Torontali Közlöny”: „Ezután Szabolcska Mihály temesvári reform. elkész. Legújabb verseiből” Az imádság, Zoltár a szeretőről, Drága perecek, Dal az anyai szeretetről és A debreczeni nagy erdőben című kisebb verseit olvasta föl. Ezek az egyszerű, szinte átlátszó meséjű apró versek mindegyike mint valami tükör darabok tükrözik mind a szeretet, a könyörület, a jótékonyág önzetlen gyakorlását megható vonásokban. A felolvasást a legnagyobb figyelemmel hallgatta a közönség és a jeles költő mindegyik verse felolvasása után élénken tapsolta meg, azon felül remek babér koszorút nyújtottak át neki.

— **University Extension.** Az Egyetemi Kör University Extension bizottsága f. hó 11-én, vasárnap délután 7/4 órakor Gyulában, a városban állami iskola elemi osztályában népszerű ingyenes előadást rendez, melyre az érdeklődőket meghívja. Az előadás programja a következő: 1. „Tied vagyok, tied hazám.” Éneklő a gyulai iparos dalkör. 2. Csákány Zoltán karmester vezetésével. 3. Megnyitási beszéd. 4. A népszámlálásról, felolvasás, tartja: Gergely György, az Egyetemi Kör elnöke. 5. Szavaltat, tartja: Szele Béla tanárjelölt. 6. Egészségügyi előadás, tartja: dr. Parádi Ferencz, egyetemi tanársegéd. 7. Petőfi élete műveiből, felolvasa: Várkonyi József, tanárjelölt. 8. Ének, előadja a gyulai iparos dalkör. Este táncmulatság lesz, másnap pedig kirándulás a gyulai havasokba. Az ünnepélyen, vagy a kiránduláson résztvenni szándékozők Bodor Antal, Gergely György és ifj. Polcz Rezső uraknál az Egyetemi Körben nyerhetnek felvilágosítást.

— **Negyvenek társasága.** Az éjjel nagy razzia volt Kolozsvárt. Szőke Bálint rendőr felügyelő rendezte. Negyven ur és delő került a hüvörsre. Ez elegáns társaságban volt az ügyesség ölelő karjai közül kiszabadult betörő, volt több hamis-kártyás. Csirkefogók, csavargók. Nappal siketnémák és nyomorék koldusok. E finim vegyes köztársaság minden egyes tagjának most gyűjtik össze az életrajzi adatait a törvényszékek kiadatlan lexikonából. A társaságnak 5 hölgy tagja is van.

Mielőtt elszélesztenék a szélrőzsa különböző irányában e jeles társaságot, jó volna őket a városi szegény alap javára valamely nyilvános helyen, például a tanácsház udvarán bemutatni. Nagyon sokan ráismernének közülük házi tolvajaikra.

— **Ünnep a Ferenczrendieknek.** Folyó hó 13-án, kedden fogja fűdő P. László Pokárp rendtartományi főnök az ó-vári zárda templomban a hívek önkéntes áldozatából újjá alakított Pádai Szent Antal oltárát s neki ide helyezett új szobrát megáldani, mit alkalmi szent beszéd és ünnepélyes mise fog kísérni. Ezen humanus irányú buzgóság minden esetre igen felemelő hatása tűnemeny a mai számító és önző korban. Ennek legjobban a szegények fognak örvendeni, kiknek épen akkor Szent Antal kenyerre fog kiosztatni. Az ünnep d. e. 10 órakor lesz.

— **Kirándulás.** Czegez János tábornokhoz való kirándulás ügyében tegnap előtti számunkban közölt programot szét küldötte az erekye muzeum 10—10 példányban a városi és megyei törvényhatóságok fejének, valamint az érdeklődőknek. Az Emke elnökségét is felkérte, hogy vidéki fiók választmányai körében az utazás tervére a hazafiak figyelmét felhívja.

— **Az árvaház köszönete.** A Kolozsvári „Mária Valéria” árvaház választmánya ez uton is kedves kötelességének

tartja hálás köszönetét nyilvánítani Geiger Albert urnak első sorban, a ki nemes szívének sugallatát követte, a mikor kiváló tanítványainak meglepő haladását az árvaház javára rendezett nagy szabású hangversenyen mutatta be, valamint tanítványai azon szép seregének, mely a mester nemes indulatának és czélra olyszíves készségével nyújtott segéd kezét. Tanító és tanítványok minden billentyű ütőssel egy-egy könyvet töröltek le elhagyott árvaik szemeiből, s készséggel jött segítségükre Kolozsvár áldozatkész közönsége, mely a hangverseny nyújtotta művelzet közepe sem feledkezett meg árvaházunk iránt. Eddig is tanúsított jóakaratról. Így közös jó indulattal történt, hogy a 339 ft. 39 król, a 189 ft. 39 kr. kiadás levonása után 150 ft. tiszta bevétel folyt be árvaházunk pénztárába, miben benne foglaltatik Lengyel Lajos 5 ft., gr. Schweinitz Gyuláné 2 ft., Pap tábornok 2 ft. Övéri Kelemené 6 ft. 89 kr. felülfizetése. Mind e tényeket hálás elismeréssel iktatta jegyző könyvébe a választmány, valamint Incedi Sámuelné és Övéri Kelemenének a hangverseny körül tett buzgó fáradozásaiért is jegyzőkönyvileg hálás köszönet szavaztatott. Kolozsvárt a „Mária Valéria” árvaház választmánya. 1899. jun. 9-án. Zsigmond Dezsőné alelnök. Gyulay Lászlóné titkár.

— **A fodrászok zárórāja.** A fodrászok és borbélyok vasárnapi zárórāja nem mint említették déli 12 órakor, hanem déli 2 órakor van.

— **Jubileum.** Pilder József m. k. posta távirata fölszít 8-án ülte 25. évi szolgálati jubileumát, mely alkalommal kartársai részéről a legnagyobb ovációban részesült.

— **Néprajzi muzeum Hunyad várában.** Az erdélyi Kárpát egyesület, mint értesülünk, Vajdahunyadon, a Hunyadiak várában fogja az etnografiai muzeumot berendezni. A muzeum elhelyezésére a tágas lovag terem, földszinti és emeleti szobák elegendő helyiségeket fognak szolgáltatni s a turistáknak is érdekes látni való fog nyújtani a berendezett történelmi nevezetességgé várt. A hunyadi várak Steiner műépítész által 25 évvel ezelőtt megkezdett restaurálása két harmadrészen már be van fejezve. A várban gyönyörűen berendezett lakások vannak, a kezelő személyzet részére, a Hunyadiak korából ablakok, kályhák és kandelabrokkal, modern, parkett padozattal.

— **Gyufafogyasztás.** A világ államai közül gyufafogyasztás tekintetében, mint annyi másban is, Angolország foglalja el az első helyet. Ott minden emberre naponta átlag 8 szál gyufa esik. Ebből azt lehet következtetni, hogy egész Angolországban az egyévi gyufafogyasztás 117 milliárd szálal tesz. Belgiumban a napi átlag egy-egy személyre 7, Franciaországban 5 és Ausztria-Magyarországban 4 szálra rug. A világ egyik legnagyobb gyufagyára Ausztriában van. Ebben évente 10,000 kilogramm foszfort használnak fel, melyből nem kevesebb mint 25 milliárd szál gyufát gyártanak. Csupán a skatulyák gyártására évente 160,000 kilogramm finom puhafát dolgoznak fel. Most egy új fajta gyufa gyártásával kísérletez a gyár, mely gyufák igen kellemes illatúak lesznek. E célból a gyufaszálakat egy kámfur és illatos szurokoldatban fűrésztlik.

— **A nap sebessége.** Egy hollandi tudós kiszámította, hogy mekkora az a sebesség, mellyel a nap mozog és a végtelen ürről keresztül magával ragadja a földet. Ez a csillagász — Kaptein amsterdami tanár — kiszámította, hogy nap, föld, bolygók, planéták stb. mind 60,000,000 méternyi sebességgel mozognak észak-északkeleti irányban. Az az égitest, a mely felé ilyen örületes sebességgel közeledünk, állítólag a Véga, a mely a Lyra csillagkeplethez tartozik. A Véga épen ezerszer nagyobb és ragyogóbb a napnál, pedig ez is elég jókora és a fénye sem mondható pislakolásnak. A hollandi csillagász szerint tehát évenként 120 millió mérföldnyit közelednénk a Véga-hoz. Mielőtt azonban a föld a Véga-hoz érkezne, még szép pár ezer esztendőnek kell mulnia. A mai nemzedéknek tehát nem kell félnie, hogy eljut e célhoz.

— **A legnagyobb gyermekmenhely.** Moszkvában, az oroszok szent városában van a világ legnagyobb gyermekmenhelye. Majdnem másfélszáz évvel ezelőtt: 1764-ben alapították s azóta annyira kiterjesztették, hogy most naponta átlag 40 beteg gyermeket vesznek fel és összesen 7000 gyermek talál benne menhelyet. A gyermekeket 26 orvos és 500 ápolónő gondozza. Fennállása óta 468,560 gyermek nyert ápolást és intézetben.

— **Végzetlen túlélés.** A Nagy Gábor kávéház egyik asztalánál a türelemről volt előadás. Ki milyen türelmes és ki milyen próbáját tudta már annak adni az életben. Az agglegények nagy igyekezettel iparkodtak egymást tüllieztetni. Egyszer aztán egy nős ember kér szót:

— Ez mind semmi — mondá — az én türelmemhez képest.

— Na, mi a próbája? — hangzott feléje a kérdés.

— Elég, ha annyit mondom, hogy nőt szenvedélyes zongorista.

— Na! És neked ez átok? Ez ugyan nem olyan ritkaság, ezt sok ember tűri a földön.

— Igen ám, de — az anyósom énekel hozzá.

— **Katonák nálunk és másutt.** A katonák magassága, helyesebben: az a magasság, a melyet a sorozásnál megkövetelnek nálunk és másutt az egyes államokban, idősorok szerint a következőképp változott: A porosz katonák magasságának mértéke 1840-től 1860-ig 1 méter 659 milliméter volt; a német hadseregé az 1892. évi augusztus 3-iki törvény szerint 1 méter 54 milliméter 1861-től 1892-ig 1 méter 57 milliméter volt. Franciaországban a németektől lakott északi és keleti részekben magasabb legények teremnek, mint a tiszta francia vidékeken. — A

francia katonák mérték XIV. Lajos korában, 1701-ben 1624 milliméter volt; de már 1789-ben leszállították 1588 mm-re; így maradt 1793-ig. 1831-ben ismét leszállították 156 centiméterre. Az olaszok minimuma 155 cm. Az osztrák magyar monarchia népei között a szerbek nőnek a legnagyobbára (167—170 cm.), a legkisebbek a magyarok, lengyelek és ruthének. Ausztriában és Magyarországon az 1858-iki törvény ezerötszázhetvennyolc milliméterre tette az igaz minimumot, de már 1856-ban le kellett szállítani 155 centiméterre. A legmagasabbak az angol hadsereg katonái, a hol 165 centiméterben van megállapítva a legkisebb magasság, de a katonák is ott a legnagyobb természetűek, mert magasságuk többnyire 168 centiméter. Oroszországban ugyanannyi, mint Franciaországban, vagyis 154 centiméter. A svájci, belga és hollandi hadseregé 155 centiméter, a svéd hadseregé 1608 milliméter, az Egyesült Államoké pedig 1619 milliméter.

— **Lakást keresek** október 1-re, 5—6 szobával. Feltételek: világos, tiszta szobák; szőnyegek; kert és külön udvar. Ajánlatokat e hónap 20-ig kérek. Czímem T. jegy alatt a kiadóban.

Szerkesztőségi üzenet.

Bizottsági. A Torda-Topánfalvi vasutról szóló cikket a jövő héten közöljük.

Gyászrovat.

Gábor Áron unokaöccse meghalt. Résztvétel adjuk hírét Gábor Péter, Háromszék-megye alispánja halálának. Az elhunytat a férfikor delén támadta meg a gyógyíthatatlan kór s az orvosi tudomány nem tarthatja meg őt többé az élet számára s övéi boldogítására. Az elhunyt férfiú két czikluson át képviselte a bereceki választókerületet s a szabadelvű pártnak mindvégig tantoríthatatlan híve volt. Majd főszolgabíróvá választották a kezdő járásban, hol az erélyéről és pontosságáról ismeretes tisztviselőt a legutóbbi vármegyei tisztújítás alkalmával érte a kitüntetés, hogy Háromszék vármegye törvényhatósága egyhangúlag választotta meg alispánjává. Idült gyomorbaja majdnem egy év óta vált már aggasztóvá, de a tevékeny tisztviselő súlyos betegsége dacára is ott volt a munka mellett még egy héttel ezelőtt is, míg a szenvedés ágyába nem szögezte. Halála felett a vármegye közigazgatási tisztviselői, Szentiványi Miklós főjegyző vezetése alatt, tegnap délután fejezték ki részvétőket a mélyen süjtött gyászoló özvegy előtt; Pótsa József v. b. t. t. főispán kezdeményezésére pedig koszorúmegváltás fejében az elhunyt emléket megörökítő alapítvány létesítenek tisztelői és barátai. — Az elhunyt alispánt özvegyen kívül két kis-korú árvaja siratja. — Temetése f. hó 10-én délelőtt 9 órakor lesz az elhunyt lakásán, honnan a szárazpataki sírboltba fog örök nyugalomra helyeztetni. Nyugodjanak csendesn porai!

A gyászoló család által kiadott szomorújelentést aláírta: Neje özv. bereceki Gábor Péterné hatolykai Pótsa Berta maga és gyermekei Pál és Péter; az elhunytak testvérei: Gábor Antal m. kir. posta-táv. főtiszt és családja; Gábor Mátyás kir. tsvzéki bíró és családja; Gábor Elíz, férj. Pinta Jánosné és családja; Gábor Imre és családja; Gábor Ágnes és férje Magyar Ignác m. kir. áll. altörvénnyel. Az elhunyt 52 éves volt. Temetése junius 12-én lesz.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

A párisi események.

Páris, jun. 10.

A vádtanács elhatározta, hogy Picquart ezredet ideiglenesen szabadlábra helyezze.

Páris, jun. 10.

Dupuý miniszterelnök és Krantz hadügyminiszter Zurlinden katonai kormányzóval és a redőrprefektussal megbeszéltek és megállapították a vasárnapra teendő intézkedéseket.

Képviselő választások Romániában.

Bukarest, jun. 10.

Az első választótőtestület tegnap választotta képviselőit. A választás végleges eredménye a következő: Megválasztottak 61 konzervatív, 8 junimista, 2 szabadelvű és két független jelöltet. Két helyen pótválasztás lesz. A minisztereket, a kik föléptek, mind megválasztották. Cantacuzene miniszterelnököt, Mann és Take Jonescu minisztereket és Philippesco volt bukaresti polgármestert két kerületben választották meg. Az ellenzék igen kevés szavazatot kapott.

Paraszt zendülés.

Lugos, junius 10.

Petrosza községben ma paraszt zendülés volt. Grotkas Ernő ottani nagybirtokos legelőjéből kizárta a közszék román lakosságát, mire a parasztok

kaszákkal, baltákkal felfegyverezve Grotkas kastélya elé mentek és megtámadták a földbirtokos gazdatisztjeit. Grotkas segítségért sürgönyözött az alispánhoz mire Issekutz főjegyző és Juhos aljegyző csendőrökkel mentek ki Petroszába. Nekik nagynehezen sikerült is a lázadókat lecsendesíteni és most megkísérlik az ügy békés elintézését.

Filloxera Nagyenyeden.

Nagyenyed, jun. 10.

Erdély különböző vidékeit eddig megkímélte a filloxera. Most már ide is behurcolták. A mai napon Székelyhidy Viktor gazdasági egyleti titkár konstátálta, hogy a filloxera Nagyenyed szőlőiben is fellépett. A szőlőbirtokosok körében nagy levertséget okozott ez a felfedezés.

Kompromisszum.

Bécs, jun. 10.

Mint már tegnap jeleztük, a kompromisszum a király határozott kívánságára végre tegnap a két kormányelnök között létrejött, még csak néhány formalitás van hátra.

A kompromisszum értelmében a vámszövetség 1906-ig fog tartani.

Az osztrák kormány kijelenti, hogy a paritáson alapuló új bankszervezetet haladéktalanul megfogja csinálni.

Parlament körében annak a lehetőségéről is beszélnek, hogy az 1906-ig érvényes kereskedelmi szerződéseket, különösen a Németországgal kötött szerződést meghosszabbítsák 1906-ig, tehát addig, a meddig a Magyarországgal megállapítandó vámközösség tart.

Bécs, jun. 10.

A két miniszterelnök között létrejött kompromisszum szerint, az osztrák kormány engedett a valuta szabályozás és az új bankszervezet kérdésében.

Azt hiszik, hogy a jövő keddig véglegesítik a megegyezést.

Budapest, jun. 10.

A kormánypárti klubban tegnap este nagy élénkség uralkodott.

A képviselők a szokottnál jelentékenyebb számmal gyűltek és élénken pertraktáltak a Bécsből érkezett híreket.

Már délután 5 órakor megjött a pozitív hír Széll Kálmántól, hogy a magyar és osztrák kormányok között annyi vajadás után létrejött végre a kiegyezés dolgában a megegyezés.

A hírek igaz voltát megerősítette a körben jelenlövő miniszterek: Darányi, Hegedűs, Lukács miniszterek, kik közölték a párt tagjaival, hogy Széll távirati meghívása folytán este 9 órakor Bécsbe utaznak.

Bécs, jun. 10.

A magyar miniszterek ma reggel ideérkeztek.

Alkalmassint még amai nap folyamán megfogják szövegezni az új megállapodásokat, hogy azoknak alapján a kiegyezési előterjesztések, minél előbb belegyenek nyújthatók a magyar képviselőházban.

Ezeknek a megállapodásoknak a lényegét egyébként már tegnap táviratilag közölte Széll kabinetjének tagjaival és Horánszky Nándorral, kik behatározott megfontolás alá vették azt tegnap tartott konferenciájukon, a melyben Szilágyi és Andrassy Gyula gróf is részt vettek.

Budapest, junius 10.

A kormánypárt tagjainak zöme nem ismeri a végleges szövegezés előtt s nem is ismerheti az új megállapodások részleteit, de meg van győződve, hogy Széll nem adhatta hozzájárulását olyasmihöz, mi az országgyűlés érdekein a legcsekélyebb csorbát is ejthetné.

Övintézkedések.

Bécs, junius 10.

Párisból sürgönyzik, hogy a holnapi lóversenyre, a melyen az elnök meg fog jelenni, ugyanolyan intézkedéseket tettek, mint Miklós császár párisi látogatásai idején.

A lóversenyen az államügyész, három vizsgálóbíró és több rendőrbiztos állandó szolgálatot fog teljesíteni.

Főszerkesztő;

BARTHA MIKLÓS.

Felöl szerkesztő és lap tulajdonos;

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Főter 16. sz. alatti üzletemet teljes felosztása miatt

az összes kész férfi, fiú és gyermek ruhákat, kalapokat, bel- és külföldi gyapjú szövötteket a helyi tek. főkaptányságtól 8743—1899. sz. a engedélyeztet.

Végeladás után, míg a készlet tart 30, 40 és 50 százalékkal rendes áron alól teljesen kiárusítom.

A tulajdonos.

Főter 16. sz.

Toma Péter ur

Főteri bodegájában az összes fővárosi lapok naponta este 9 órától éjjeli 12 óráig is kaphatók.

Dreher Antal kőbányai serfőzde erdélyi főraktára Kolozsvárt.

Ó V Á S!

Sajnálatlaltal tapasztaltuk, hogy a n. é. közönség megtévesztése céljából üres seres palackjainkat — melyeken még a Dreher vignetta rajta van — sokszor élvezhetetlen kotyvalékkal tölti meg a concurrentia és mint Dreher sert árusítja. Kérjük tehát a n. é. közönséget, hogy nemcsak a védjegyes vignettákra, de különösen arra is méltóztassék figyelemmel lenni, hogy a dugóban a „Dreher” sütésen kívül az itt látható védjegy is bé legyen sütye.

Még azzal a kérelemmel fordulunk a n. é. közönséghez, kegyeskedjék a ser elfogyasztása után a palackokon levő vignettát letépni vagy áthúzni, illetve megsemmisíteni, mert csak így a n. é. közönség pártfogásával tudjuk megakadályozni a hamisításokat.

Kiváló tisztelettel

Bognár és Szántó

Dreher Antal kőbányai serfőzde erdélyi főraktára.

Véd-jegy.

Petrő László

fodrász-üzletében egy tanuló azonnal felvétetik.

Moll féle soshorszeszes

üveget veszek Regius Ártúr és Alfréd ecetgyárától megbízásából.

Krishofer János,

fűszerkereskedő helyben,

Nagy u. 29.

Biasini Szállodában

ma és mindennap nemzetközi művészeti előadás.

Csakis elsőrangú művészek és művésznők, különösen az

„Arcella” nővérek, a világ leghíresebb olasz zene, dal és táncátváltató művésznői fellépte a berini Appollo színházból és Rionci Mariska a budapesti Somossy első primadonnájának első vendégfellépte.

Belépti díj 50 krajczár.

„MARGIT”
GYÓGYFORRÁS.

Margitforrás-telep. (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelelmész szerint kevés szabad szénasavat, ellenben sok szénasavas nátriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kifőző hatása a légcsutakstűd hurutos állapotainál, különösen szívós váladék esetén; tüdődövszeseknél, ha vérzésre való hajlandóság van is jelen, a „Margit-víz” megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénasavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a gyomor és belek hurutos állapotainál, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatot tesz továbbá a hólyag hurutos bántalmainál, kö- és homokképződés eseteiben, miért is a budapesti és bécsi egyetem orvostanára, mint az orvosvilág egyéb előkelősegei a legszívesebben használnak, előnyt adnak a „Margit”-forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölött.

Mint ivóvíz

kiváló övöszernék bizonyított járványos betegségek idején, főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános kedveltségnek örvend.

Főraktár: 4—12.

É D E S K U T Y L.

Ásványvíz nagykereskedés és k. u. v. szállító BUDAPESTEN.
Kapható minden gyógyszerüzletben, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

529. Takarékpénztár és Hitelbank igazgatósága.

Pap Jenő
kir. bir. végrehajtó.

Ligeti József,
kir. bir. végrehajtó.

Szives pártfogást kér
520. 1-3.

Angelotti Vilmos
igazgató.

Fisch Géza.

Gyógydíj egész igényre 4 fr.
Előfizetések **Grün Izsák fürdőtulajdonoshoz**
Marosvásárhelyre intézendők. 503. 3-5

Ajánlva minden
szakmába vágó
munkáit. Ugymint
kertek, erdők, va-
daskertek, szőlők,
sírhelyek stb. beke-
rítéséhez való gép-
fonásait; pincze,
padlás, felső vilá-
gossági magtár és
élelőkamra ablakok
rostélyzatát major-
sági udvarok sod-
nyozó faragások

Kiváló tisztelettel:

A n. é. közönség további becses partfogását kéri
515. 3—00

Mechanikai műhelyemben egy jó családból való nő tanulónak felvételik.

Posta- és távirda helyben.

Megrendelhető: Igazgatóságnál Borszék.

Ny. Magvay Mihály nyomdájában Kolozsvárt.

Menzenhauer és Schmidt
Kolozsvár, Belmagyar-utca 25.

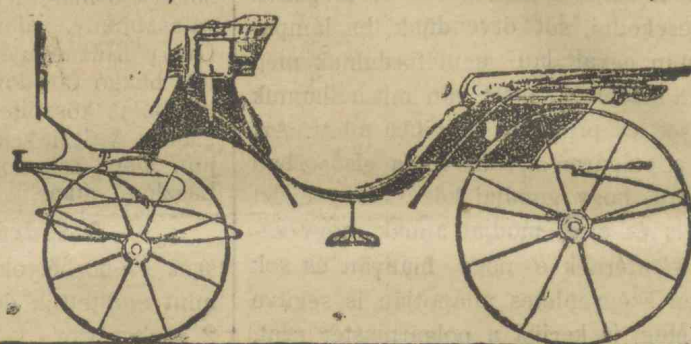
528. 1 1.

Kolozsvár, Belmagyar-utca 25.

Törvényszékiileg bejegyzett cég

UDVARI és TÁRSA kocsi gyártók

Kolozsvárt. Hidfő-utca („Zöldfa“-vendéglő mellett.)

Tiszte'ettel
530. 1 - 15

Udvari és Társa
kocsigvártók.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy

A	B, C	Dars	0	1	2	3	4	5	6	6 ¹	7	7 ¹
16.50	16.—	16.—	15.50	15.—	14.50	14.—	13.80	13.50	13.—	12.—	10.50	

7 ¹ / ₂	8	Szitálatlan	Dercze	Korpa	Arpdara	Teng.l sz
8.50	7.50	I r. 10.50	II. r. 9.--	4.50	4.50.	5.70
						6.80

A n. é. közönség pártfogását kéri

5 klgrm. lisztvételnél ingyen élesztő.

Telefon sz. 433. **Telefon sz. 433.**

Telefon 412

míg meg nem nézte az új 1899 évbén érkeztek, és sok czélszerű újításokkal ellátott BEL-
 és KÜLFÖLDI KERÉKPÁRAIMAT; különösen az angol fegyvergyár készítményeit, a melyek
 felülmúl minden képletet, egy csinoságra, mint finom anyagra és könnyű hajtásának fogva.
 Elvem kevés haszon és nagy forgalom — ezért a legfinomabb angol aczéلبől készült 1 üstös
 kerékpárokat felszerelve, azonnali fizetésnél 130 frttól 260 forintig, 2 üstless, női vagy férfi
 részére 250 forinttól 380 frtig, 3 kerékű csomagszállításra alkalmas 300 frttól, és az angol
 B. S. A. láncnélkűlieket 180 200 frttól adom; az anyaghibákért 2 évi kezességöt vállalok
 az igen t. vendéimet, úgy helyeket mint urakat saját gépeimen, kényelmesen berendezett nagy
 zártbélvű kerékpár iskolában díjtalanul, másokat pedig 5 frt díjért tanítom meg kerékpározni

Raktáron vannak az összes **kerékpárok** részöl, azok **teljes felszerelésöl**, sokféle acé-
tylén lámpák, Ca'cium Carbíd zárt kisebb nagyobb dobozokban, belső és külső gumik, eső kő-
penyek stb. stb.

Kerékpárokat kölcsönbe is adok, órára, napra, vagy heti használatra megállapodás szerint a használt kerékeket becséreltem, vagy megveszem és adok is el.

Nagy raktárt tartok Singer, Családi, Médium, Titania, Minerva, Gritzner kis és nag. körhajós Howa, Cylinder, Viktoria himző és harisnya kötő gépekből

zes raktáron levő árukat u. m. számtalanfajta uti és verseny kerékpárok, varrógépek, külön-
ic havi kis részletfizetés ellenében adom.

...berendezett kerékpár, varrógép, mechanikai javító műhelyemre, hol minden javítandó

szívesen berendezett körökben, varrógép, mechanikai járó manófény, és minden szükséges
gyorsan és jutányosan elkészítem.

Bernáth E. Sándor
varrógép és kerékpár kereskedő Koltzsvárt vasúdnál

gy jó családból való fiu tanulónak felvétetik.

A borszéki b o r v i z a savanyuvizek királya!

A világ minden tárlatán első kiüntetést nyert!

Millennium nagy erejű és kiállítás: